

ПРОДОЛЖУВАЊЕТО НА ЖИВОТНИОТ
ВЕК НА **ТЕЦ ОСЛОМЕЈ** МЕЃУ ВРВНИТЕ
ПРИОРИТЕТИ НА АД ЕЛЕМ

ПРОМЕНИ ВО РАКОВОДСТВОТО

Д-Р ХРИСТИЈАН МИЦКОСКИ НОВ ГЕНЕРАЛЕН ДИРЕКТОР НА АД ЕЛЕМ

Надзорниот одбор на АД „Електрани на Македонија“ во државна сопственост за нов претседател на Управниот одбор и генерален директор на АД ЕЛЕМ го именува д-р Христијан Мицкоски, професор на Машинскиот факултет при УКИМ и советник за енергетика на претседателот на Владата на Република Македонија.

Д-р Мицкоски е доктор од областа на машинството, автор на преку 100 научни трудови и е добитник на повеќе меѓународни награди и признанија за иновации. Учествовал при изработка на низа меѓународни проекти од областа на енергетиката и мехатрониката, а во 2001 година е избран за најдобар дипломиран студент на Машинскиот факултет во Скопје. Неговата академска надградба продолжила на познати универзитети во Германија и во Италија каде што магистрирал и докторирал, а реализирал и неколку студиски престои во Италија, Австрија и Германија.

АД „Електрани на Македонија“ му се благодарувала на м-р Дејан Бошковски на кого му заврши четиригодишниот мандат како претседател на УО и генерален директор на АД ЕЛЕМ. Под негово раководство беа реализирани редица значајни

инвестициски зафати. Изграден е и пуштен во работа паркот на ветерни електрани „Богданци“, а заокружена е и ревитализацијата на хидроелектраните - втора фаза. Истовремено, компанијата презеде подготвителни активности и истражни работи за изградба на нови рудници за јаглен. Во таа насока реализирани се теренски активности поврзани со истражувањата за резервите на јаглен во Звезгор-Стамер, Делчевско и кај месноста Стар Истевник - Панчерево во близина на градот Пехчево, а во тек се и истражни активности кај селото Лавци, Преспанско. Овие работи во наредниот период ќе претставуваат платформа за отворање рудници за јаглен и можна изградба на нова термоелектрана во источниот дел на Македонија. Подготвена е и физибилити студијата која ги предвидува најквалитетните опции за модернизација на ТЕЦ „Осломеј“ што како проект е меѓу приоритетните за реализација во претстојниот период.

Потпишан е договор за финансирање на капиталниот проект за изградба на систем за топлификација за Битола, Могила, Новаци и Логоварди со германската КФВ банка и доколку работите на терен се одвиваат според предвидената динамика

се очекува до грејната сезона 2018- 2019 година да ги добиеме првите корисници на топлинска енергија во Битола. Преку својата подружница „Енергетика“, АД ЕЛЕМ од јануари 2013 година, почна да испорачува топлинска енергија за потрошувачите на целата територија на скопската населба Автокоманда. За таа намена, компанијата го изгради магистралниот топловод во должина од два километри.

Почната е и постапката за набавка на нова механизација за потребите на рудниците во РЕК „Битола“, а во тек се и инвестициски активности од третата фаза од модернизацијата на Комбинатот кои имаат цел намалување на емисиите на SOx и прашина, со што овој капацитет до 2018 година се очекува да работи според строгите ЕУ директиви за заштита на животната средина. Во изминатиот период променет е техничкиот концепт за проектите „Чебрени“ и „Галиште“ и „Вардарска Долина“ со што е отворена можност за нивна реализација. Понудени се иновативни решенија кои во иднина би претставувале цврста основа за реализација на овие значајни енергетски зафати.

Редакција на весникот:

Катерина Лазаровска
Весна Муловска
Јован Колевски

Телефони на редакцијата:

++389 (0)2 3 149 102
++389 (0)2 3 149 244
++389 (0)47 206 247

e-mail:mirce.kotevski@elem.com.mk
jovan.kolevski@elem.com.mk

Уредува и печати:

Европа 92 дооел - Кочани

Во рамките на политиката на АД ЕЛЕМ за поттикнување и поддршка на стручното усовршување на инженерскиот кадар, како и за промоција на успешното работење на поединци, Управниот одбор на АД ЕЛЕМ, донесе одлука за воведување годишна награда за научно-стручни трудови подготвени од вработени во компанијата, и за објавување конкурс за наградување на трудовите за 2016 година. Тоа би значело воведување квалитетни начини за интерно информирање во врска со одредени проблематики, како и стручно презентирање и меѓусебна дискусија и дебата на вработените.

Право на учество имаат сите што работат во АД ЕЛЕМ.

Конкурсот се однесува на теми од следните технички области:

ГОДИШНА НАГРАДА ЗА НАУЧНО-СТРУЧНИ ТРУДОВИ ПОДГОТВЕНИ ОД ВРАБОТЕНИ ВО КОМПАНИЈАТА

- Развој на електроенергетскиот систем, стратегии, производство на електрична и топлинска енергија;
- Рударство и геологија;
- Електротехника/машинство (хидро, термо, обновливи, нуклеарна технологија и нови технологии);
- Градежништво (брани, канали);
- Пазари на електрична енергија;
- Финансирање на електроенергетски проекти (или економски анализи на електроенергетски проекти);
- Регулатива во насока на реализација на електроенергетски проекти - (можности за подобрување), трет енергетски пакет на Европската Унија и енергетската заедница;
- Заштита на животната средина (или влијание на енергетските проекти врз животната средина).

Темите се според слободен избор на кандидатите и треба да бидат поврзани со делокругот на работа на ЕЛЕМ.

Подносител може да биде поединец или група, еден може да е автор, а останатите, ко-автори. Авторот, комуницира во сите фази на конкурсот. Доколку станува збор за група на автори максималниот број на групата е ограничен на еден автор и двајца ко-автори. Максималниот број на трудови што може да се достават како автор или ко-автори се три (3).

Рецензија ќе се спроведе од респектабилен рецензентски одбор, во фазата на прифаќање на темите и поднесените трудови.

За наградување ќе бидат земени предвид трудовите со позитивна рецензија. За 2016 година се воведува награда за сите

трудови со позитивна рецензија, во износ од 4.000,00 денари. Од секоја техничка област ќе се избере најдобар труд и сите избрани ќе бидат наградени во износ од една просечна плата во АД ЕЛЕМ.

Сите трудови со позитивна рецензија ќе бидат сопственост на компанијата, заради нивно соодветно едитирање и јавно презентирање, додека авторите го задржуваат правото за објавување на стручно-научни конференции или слични форми. Презентацијата на трудовите на стручно-научни конференции или слични форми, ќе биде помогнато од страна на АД ЕЛЕМ, во смисла на плаќање котизација и трошоци за пат и за сместување.

Дефинитивните критериуми за техничката обработка на трудовите, авторите ќе ги добијат од рецензентскиот одбор при прифаќањето на темите.

Рокови:

- **Пријавување на темата и кратка содржина**, до една страница, **до 1.9.2016.**
- **Рецензија** и информација за прифаќање/неприфаќање, **до 1.10.2016.**
- **Поднесување на готов труд**, во рок од 3 месеци, **до 1.1.2017.**
- **Рецензија** (со евентуални консултации), **до 1.2.2017.**

Темите и трудовите да се доставуваат по електронска пошта на: naucnitrudovi@elem.com.mk

Информацијата за конкурсот ќе биде достапна на веб-страницата на АД ЕЛЕМ и на огласните табли, и ќе биде упатена како повик, лично, до потенцијалните автори по електронска пошта.

МЕЃУНАРОДЕН СИМПОЗИУМ „ЕНЕРГЕТИКА – 2016“

ЕНЕРГЕТИКАТА – КЛУЧЕН ДВИГАТЕЛ ЗА ЕКОНОМСКИОТ РАСТ НА ДРЖАВАТА

АД ЕЛЕМ со свој капацитет соработува со науката и сака да придонесе во развојот на едукативните активности, што ќе се реализираат преку континуирана едукација на инженерски кадар

Од 6. до 8. октомври, во Охрид, се одржа Меѓународниот симпозиум „Енергетика 2016“, еден од најистакнатите настани од областа на енергетиката, кој секоја втора година го организира Здружението на енергетичари на Македонија. Меѓународниот симпозиум „Енергетика“, низ годините стана значаен и препознатлив бренд меѓу претставниците на енергетскиот еснаф во земјава, но и пошироко во регионот. Овој стручен собир е исклучителна можност за размена на идеи, учество во продуктивни дискусии и презентација на релевантни трудови од сите области на енергетиката.

На дводневниот собир што беше со меѓународно учество на еминентни експерти од Бугарија, Босна и Херцеговина, Италија, Русија и Шведска, одржани беа повеќе пленарни седници на актуелни теми од областа на енергетиката и состојбите во секторот со акцент на неговата значајност како главен економски фактор во Македонија, и соодветно во регионални и во светски рамки. На пленарните седници свои ставови, мислења и искуства

разменија еминентни лица од областа на енергетиката. Вангел Фуштиќ, претседател на програмскиот одбор на симпозиумот во Охрид, истакна дека во рамки на советувањето беа презентирани 79 авторски трудови, а експертите дискутираа за енергетската стратегија на Балканот, за состојбата на термоелектраните, природниот гас, технологијата на хидроелектраните и дигиталната опрема за управување со капацитети.

—Предмет на советувањето е да ги собере сите фактори битни за развојот на енергетиката во Македонија, заради нивно зближување, размена на различни информации и искуства, како и согледување на комплементарните можности за успешна реализација на некои идни проекти, — истакна Фуштиќ. Средбата во Охрид беше искористена и за презентирање иновации во областа на енергетската ефикасност и заштитата на животната средина, како и претставување нови прелиминарни анализи за идни потенцијални енергетски проекти што во наредниот период би се реализирале во Република Македонија.

Генералниот директор на АД ЕЛЕМ, д-р Христијан Мицкоски, во обраќањето пред учесниците истакна дека од непроценлива вредност за секторот енергетика е вмрежувањето на сите релевантни субјекти. — Енергетиката секако е клучниот двигател на економскиот раст на секоја држава, вклучувајќи ја и Република Македонија. АД ЕЛЕМ продолжува да инвестира значителни средства во развојните проекти, како во проектите за обновлива енергија, така и во реконструкција и модернизација на постојните капацитети, — рече Мицкоски, издвојувајќи ги — втората фаза од ветерниот парк „Богданци“, третата фаза од модернизацијата на РЕК „Битола“, модернизацијата на постоечките хидроелектрани, но и голем број проекти поврзани со мали електрани.

Паралелно се работи и на изнаоѓање решение за модернизација на ТЕЦ „Осломеј“, како и на развојни проекти за геотехнички истражни работи за изнаоѓање ресурси за нови производствени капацитети. — Завршија геотехничките истражни зафати на потегот меѓу Пехчево и Делчево, каде

ЕЛЕМ заедно со стручните служби на терен дојдоа до исклучително добри резултати. Очекуваме, наскоро, по изготвувањето на завршните елаборати да соопштиме една убава вест за потенцијалните рудни наоѓалишта, што би овозможиле отворање на нов производствен капацитет, - додаде Мицкоски. Тука сме за да ги разгледаме новите технолошки достигнувања и трендови и секако да размениме скапоцени искуства кои ќе ни помогнат при реализацијата на идните енергетски проекти.

Главен покровител на годинашниот симпозиум е нашата компанија како главен двигател во енергетиката во Република Македонија.

Симпозиумот низ годините редовно наметнувал интересни и актуелни теми од областа на енергетиката. На годинешното советување се дискутираше и за нераскинливата врска помеѓу заштитата на животната средина и енергетиката, како и за начините и мерките за нивно унапредување. АД ЕЛЕМ со сиот свој капацитет

соработува со науката и сака да придонесе во развојот на едукативните активности, што ќе се реализираат преку континуирано образование на инженерски кадар. Овој собир ќе им помогне да почнат со реализацијата на своите амбиции. Од тука, недвосмислено остануваме верен партнер на ЗЕМАК и цврсто веруваме во придобивките и заклучоците кои ќе произлезат од советувањето.

К.Л.

ПОЧНА ИЗРАБОТКАТА НА НАЦРТОТ НА ФИЗИБИЛИТИ СТУДИЈАТА ЗА ПРОЕКТОТ „ВАРДАРСКА ДОЛИНА“

АД „Електрани на Македонија“ склучи Договор со швајцарската консултантска компанија „АФ Консалт“ во износ од 88.626 евра за изработка на нацрт на физибилити студија за енергетскиот проект „Вардарска Долина“. Основна задача на оваа студија е да се определат можните варијанти за оптимално хидроенергетско ползување на водниот потенцијал на реката Вардар. При усвојувањето на решението за изградба на хидросистемот „Вардарска Долина“, истовремено ќе се оптимизираат и целосно ќе се ажурираат податоците што се однесуваат на конфигурацијата на целиот систем, потоа, параметрите за објектите кои го сочинуваат проектот, но и варијантите за управување со системот. Во првата фаза на студијата ќе се анализира и ќе се потврди изводливоста на системот од економски, функционален, енергетски, социолошки и еколошки аспект.

Проектот предвидува изградба на 12 хидроелектрани по течението на Вар-

дар, од Скопје до границата со Грција, во должина од 200 километри. Од нив најголеми се: ХЕ „Велес“ со производство од 300 милиони киловат- часови годишно и ХЕ „Градец“ со 257 милиони kWh. Останатите, помали хидроелектрани се каскадно распоредени по течението на реката, со предвидено производство од 60 до 130 милиони kWh, во зависност од локацијата и протокот на вода. Реализацијата на овој проект ќе донесе значајни придобивки во однос на зголемување на домашното производство на електрична енергија, зголемување на уделот на обновливи извори на енергија, намалување на емисиите на јаглерод диоксид, потоа намалување на употребата на фосилни горива, и значително подобрување на системот за заштита од поплави по течението на Вардар со регулација на речното корито.

Студијата ќе ја изработува стручен тим на „АФ Консалт“ во наредните девет

месеци, по што ќе бидат утврдени идните правци и активности за понатамошна реализација на проектот. „АФ Консалт“ со седиште во Баден, Швајцарија е основана во 1895 година и една од најпознатите светски компании како дел од големата АФ групација со седиште во Стокхолм, Шведска, кои нудат консултантски услуги од областа на енергетиката, индустријата, инфраструктурата и технологиите за животна средина. Компанијата обезбедува услуги за проекти од областа на термoeнергијата, хидроенергијата, нуклеарната енергија, развојот на мали хидроелектрани, биомаса, соларна и ветерна енергија и други видови енергија. Важи за една од најголемите консултантски компании и во моментот работи на повеќе од 1500 проекти во енергетскиот сектор, во преку 80 земји. Компанијата има над 7000 вработени, а со свои канцеларии работи во повеќе од 25 држави.

ПЛАСИРАЊЕ НА ВИШОЦИТЕ НА СЛОБОДЕН ПАЗАР

АД ЕЛЕМ се вбројува во редот на најголемите компании во земјата. Лани беше на петто место на листата најдобри со обрт од 260. милиони евра и нето-добивка од 6,5 милиони евра. Менаџментот на компанијата очекува дека резултатите ќе се повторат и годинава. Нашите капацитети ги обезбедуваат потребните количини струја за домашниот пазар, а вишоците се продаваат на отворен пазар по повисоки цени.

Во нашата компанија, се прават анализи во наредниот период да бидат отворени две фирми надвор од земјата

преку кои ќе се пласираат произведените вишоци струја.

„Се прават анализи во компанијата за отворање на две фирми, една во соседна земја и една во Европската Унија со цел полесно пласирање на производството на слободниот пазар. Преку нив би допреле и до берзите во Европа што ќе донесе финансиска корист за компанијата“, рече генералниот директор, д-р Христијан Мицкоски.

„Во ноември ЕЛЕМ успеа дел од производството да пласира на слободниот пазар и постигнавме цена која е за 20%

повисока од регулираната. Купувач е компанија од Централна Европа и испораката веќе тече без никакви проблеми“, изјави нашиот генерален директор.

ЕЛЕМ ќе продолжи со инвестициите. Ќе се работи на втората фаза на ветропаркот во Богданци, проект кој се покажа исклучително исплатлив, а се вршат и истражувањата во регионот на Пехчево на ново наоѓалиште на јаглен. Целта е во иднина Македонија сама да ги обезбедува потребните количини струја.

МОДЕРНИЗАЦИЈА НА ТЕЦ „ОСЛОМЕЈ“ И ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА РАБОТНИОТ ВЕК ЗА 20 ГОДИНИ

АД „Електрани на Македонија“ во соработка со Министерството за животната средина и просторно планирање организираше јавна расправа во Кичево на која се разгледуваше Студијата за оценка и влијанието на проектот „Модернизација на ТЕЦ „Осломеј“ врз животната средина“.

На јавната расправа беа присутни претставници на Министерството за животна средина и просторно планирање, професори од Машинскиот факултет од Скопје, изготвувачи на студијата, директорот на Секторот за развој и инвестиции на АД ЕЛЕМ, директорите на ТЕЦ „Осломеј“ и РЕК „Битола“, претставници на локалната самоуправа и многу други стручни лица од областа.

Претставувањето на студијата го изврши професорот од Машинскиот факултет, Даме Димитровски, а на присутните им се обрати и претставникот на Министерството за животна средина и просторно планирање, Влатко Цветановски, кој рече дека АД ЕЛЕМ има доставено барање за точно да се определи обемот на работа односно до кој степен точно се стасани при изготвувањето на оценката за проектот. Тој додаде дека во Министерството во фаза е третиот чекор и се прават напори да продолжат активностите околу неговата доработка. - Со оваа студија АД ЕЛЕМ настојува да го продолжи животниот век на ТЕЦ „Осломеј“. Со овој проект новата осовременета термоелектрана би имала многу помала годишна потрошувачка од само 350.000 тони висококвалитетен јаглен, а би се зголемила моќноста на електраната и годишното производство во од сегашните 600 на 800 гигават-часови. Со новата инвестиција ќе се намали емисијата на сулфур диоксид и азот диоксид во воздухот, јагленот ќе согорува на температура од 850 степени, а не како досега на многу повисоки температури. Се бара алтернатива и за транспортот на јаглен до комбинатот, при што се разгледува опцијата за железнички или за камионски транспорт. Цената на транспортот на еден или друг начин е сосема мала, а треба да се согледаат и еколошките стандарди кои мора да бидат запазени, — истакна директорот на Секторот за развој и инвестиции, Александар Пауноски.

Со овој проект би се продолжил животниот век на ТЕЦ „Осломеј“, а електраната би работела со увезени количини на висококвалитетен јаглен, кој би се транспортирал до едно од трите пристаништа во Солун, Драч или Бар.

Студијата е изработена од тим експерти од различни области и во неа

се вметнати сите аспекти на животната средина и социоекономските аспекти, при што во детали се опишани мерките кои ќе бидат преземени, со цел да се избегнат или намалат негативните влијанија, а истовремено да се подобрат влијанијата врз животната средина.

- Минатата година изработена е физибилити студија за модернизација на термоелектраната преку користење увозен јаглен со високакалорична вредност, а разгледана е и опцијата за користење на нискокалоричниот јаглен од локалните лежишта околу Осломеј. Со реализација на овој проект се добива солидно балансиран домашен производствен капацитет со прифатлива цена на електрична енергија, независна од негативните и турбулентни движења на акциите и промените во светскиот енергетски пазар и се продолжува животниот век на ТЕЦ „Осломеј“ за дополнителни 30 години. Се зголемува и ефикасноста на блокот и се намалуваат емисиите на SO_x, NO_x и прашина во согласност со дозволените емисии во Европската Унија.

Модернизацијата, додаваат, предвидува замена на стариот парен котел со нов, дизајниран за согорување јаглен со поголема калорична вредност и со потрошувачка од приближно 350.000 тони годишно, автоматизација на блокот и ревитализација на генераторот, третман на отпадните води и инсталација на нова опрема за намалување на емисиите на издувни гасови во согласност со важечките европски директиви. Вкупната инвестиција за ревитализација на ТЕЦ „Осломеј“ во согласност со физибилити студијата е проценета на 126 милиони евра.

Според д-р Даме Димитровски, експерт за оценка на влијанието на проектите врз животната средина, проектот ќе има долгорочно позитивно влијание и ќе овозможи сигурно и квалитетно снабдување на потрошувачите со електрична енергија.

- Ќе се намалат потребите од увоз на струја и ќе се придонесе кон зачувување на енергетската стабилност. Долгорочни и позитивни ќе бидат влијанијата, особено на локалното население од општина Кичево, кое во голем процент е работно ангажирано во ТЕЦ „Осломеј“. Оценето е и дека избраните постројки и процеси значително ќе го намалат нивото на гасови што се испуштаат во воздухот во однос на постојната состојба и ќе ги доведат количините на емисии во согласност со дозволените количини од Директивата на ЕУ, — истакна Димитровски.

Во текот на изработката на студијата, јавноста беше внимателно консултирана, и сите загрижувачки фактори беа земен предвид. Одржани се состаноци со претставници на локалната самоуправа, вработени во термоелектраната и претставници на цивилното општество, со цел да се откријат можностите за подобрување на социјалните аспекти на проектот. Студијата беше ставена и на јавен увид на интернет-страницата на Министерството за животна средина и просторно планирање.

На многуте поставени прашања од страна на присутните одговараа и професорот Ристо Филковски, кој ги потврди претходните искази дека емисијата на штетни гасови во воздухот ќе биде значително намалена, електраната ќе има поефикасни филтри, а ќе се врши и десулфуризација. Овој проект треба да започне во 2017 година.

Д-р Христијан Мицкоски: Нема да дозволеме модернизацијата негативно да влијае врз животната средина

АД ЕЛЕМ како компанија е сопственост на сите граѓани на Република Македонија и нема да донесе одлука која е во спротивност на нивните интереси, особено на локалното население што живее во реонот на термоцентралата. Со ниту еден гест нема да влијаеме врз нарушување на животната средина. Проектот за модернизација на ТЕЦ „Осломеј“ се подготвува според најстрогите критериуми за заштита на животна средина. Впрочем, една од главните цели што сакаме да ја постигнеме со овој сложен зафат е ТЕЦ „Осломеј“ да биде во целост адаптирана согласно ЕУ директивите за животна средина.

К.Л.

ПЕТТА ГОДИНА ПО РЕД, ПОДДРШКА ЗА АКАДЕМСКИТЕ ГРАЃАНИ

НОВИ ПЕТ НАЈУСПЕШНИ СТУДЕНТИ НА ФЕИТ ДОБИЈА СТИПЕНДИЈА ОД АД ЕЛЕМ

АД ЕЛЕМ, изминативе години, активно ги поддржува студентите на ФЕИТ преку стипендирање, а првите дипломци што сме ги стипендирале, дипломираа оваа академска година. Тоа значи дека нашите идни енергетичари биле силно мотивирани да го задржат успехот низ студирањето и да се истакнат со своето знаење и интерес кон науката, а со тоа секако и да го задржат правото на стипендирање низ сите години. Со овој чин, се надеваме дека ќе ги поттикнеме и дополнително ќе ги мотивираме да постигнат забележителен успех во својата мисија, да станат дипломци на ФЕИТ, а во иднина и истакнати професионалци во својата област.

Годинава има повеќе пријавени студенти од минатата година, и во конкуренција за стипендии беа студенти со висок просек. Ова е голем мотив за енергетските компании, и оваа меѓусебна соработка треба да продолжи и понатаму. Позитивната општествено-одговорна практика дава одлични резултати и ги мотивира студентите да постигнуваат сè подобри резултати во текот на своето образование. На овој начин, петта година по ред, продолжува поддршката на најдобрите студенти со месечна стипендија од 6.000 денари, кои ќе ја добиваат доколку исполнуваат определени критериуми за доделување и за продолжување стипендија. За деканот на ФЕИТ, Димитар Ташковски, со ова се потврдува одличната соработка на Факултетот со енергетските компании.

„Енергетските компании во Македонија, во изминативе шест години, стипендираа многу студенти, доделувајќи по 15 стипендии на годишно ниво. Дел од овие

најдобри студенти веќе се дипломирани на ФЕИТ и вработени во некоја од енергетските друштва. Како факултет сме горди што, преку овој проект, ги спојуваме најдобрите студенти со најдобрите компании во сферата на електроенергетиката и ја потврдуваме соработката меѓу образовните институции и стопанството. Посакувам оваа традиција да продолжи и понатаму и да се зголемува незјиниот опфат, со поголем број студенти и поголем број енергетски компании, но и нејзиниот квалитет во поддржување на најдобрите“, истакна деканот Ташковски.

Генералниот директор на АД ЕЛЕМ, д-р Христијан Мицкоски, во своето обраќање до студентите рече дека со вложувањето во нив, компанијата вложува во својата иднина и во иднината на Република Македонија. „Денеска, на петмина академски граѓани, кои сега се втора година на додипломски студии, им доделивме годишни стипендии во износ од 60.000 денари. Со ова правиме можеби мал чекор, но за многумина седнати во овие клупи, цврсто веруваме дека тоа ќе биде поттик и мотивација да се вложат максимално, и во целост да го искористат личниот и професионалниот капацитет. Срекен сум што во континуитет го зголемуваме бројот на стипендирани студенти, затоа што во последните пет години, помогнавме на уште 24 ваши успешни колеги. Убеден сум дека ова семејство ќе го прошируваме и во годините што доаѓаат“, рече Мицкоски на свечениот настан.

Во последните неколку години општествено-одговорните практики се составен дел од корпоративниот углед на ЕЛЕМ. Помагањето и поддршката на општеството е

нераскинлив дел од развојот на целокупната општествена заедница, особено со активности што директно го поттикнуваат унапредувањето на образованието и науката.

ДОДЕЛЕНИ СТИПЕНДИИ И НА МАШИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ И НА ТЕХНИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО БИТОЛА

Оваа година, во согласност со потпишаните меморандуми за соработка со техничките факултети, АД ЕЛЕМ додели 7 стипендии и за студентите на Машинскиот факултет во Скопје. Стипендиите беа доделени на студенти со просек над осум и што исполнуваат определени критериуми пропишани на конкурсот. Стипендијата изнесува 6.000 денари и важи за една студиска година. Оваа општествено-одговорна практика дава сè подобри резултати и придонесува за унапредување на образованието и науката. Годинава ја продолжуваме програмата за стипендирање на квалитетните академски граѓани и на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ и на Техничкиот факултет во Битола. Како компанија, одлучивме и оваа академска година да доделиме пет стипендии за најуспешните студенти на Техничкиот факултет во Битола. Стипендиите се доделуваат во времетраење од 10 месеци, со можност за продолжување или за прекин, во зависност од исполнувањето на обврските пропишани со договорот за стипендирање. Стипендирајќи студенти од техничките факултети АД ЕЛЕМ ги зема предвид моментните потреби на пазарот на трудот овие студенти припаѓаат на категоријата курентни кадри, што е широко прифатена, што е барана на пазарот на трудот. Тоа се изградени, образовани, подготвени и оспособени кадри од областа на енергетиката. На овој начин АД ЕЛЕМ ги остварува заложбите да поддржува и да создава млад стручен кадар од електроенергетскиот сектор што ќе биде подготвен да го вклучи својот талент и знаење во развојот на енергетиката воопшто.

Во нашата компанија веќе се отворени вратите за студентите кои имаат желба практичната настава да ја поминат токму во производствените капацитети на АД ЕЛЕМ. На тој начин, сакаме да придонесеме и да го подигнеме квалитетот при стекнувањето со нови знаења.

К.Л.

НОВА ФИЗИБИЛИТИ СТУДИЈА ЗА ХЕЦ „ЧЕБРЕН“ И ХЕЦ „ГАЛИШТЕ“

АД „Електрани на Македонија“ објави повик на кој се бара економски оператор за изработка на предфизибилити студија за енергетските проекти ХЕЦ „Чебрени“ и ХЕЦ „Галиште“. Основна задача на оваа студија е да се разгледаат можните варијанти за оптимално хидроенергетско искористување на водниот потенцијал на Црна Река и да се избере најповолната варијанта за реализација на двата значајни зафати. Експлоатацијата на хидропотенцијалот на Црна Река е од посебен интерес за Република Македонија поради можноста за складирање на водата, којашто, пак, би се чувала за производство на електрична енергија во периоди од годината кога е најпотребно.

Во јули годинава, заврши јавниот повик за пројавување интерес за проектирање, изградба и концесионирање на ХЕЦ „Чебрени“ и ХЕЦ „Галиште“ објавен од Министерството за животна средина и просторно планирање. Со овој повик, Владата на Република Македонија, започна

еден нов пристап за реализација на предметните проекти, при што во првата фаза, 11. заинтересирани компании доставија свои техно-економски концепти и решенија.

Целта на втората фаза е избраната консултантска компанија да подготви предфизибилити студија каде што ќе бидат понудени најдобрите модели за изведување и од економски и од техничко-технолошки аспект. Од студијата треба да произлезат нови и ажурирани податоци, и параметри во врска со двата концепта за проектите. Исто така, студијата треба да понуди оптимални опции во врска со тоа дали хидроелектраните треба да бидат конвенционални или реверзибилни, потоа, да понуди вредности за нивниот инсталиран капацитет, да ги даде најдобрите можни сценарија за редоследот на изградба, но и да ја прикаже нивната економска исплатливост. Изработувачот на студијата ќе има задача да направи и споредба меѓу

постојните технички решенија изработени во минатото и понудените технички решенија пристигнати од потенцијалните концесионери во јули годинава. Врз основа на избраното решение од предфизибилити студијата која ќе треба да се изработи во рок од девет месеци, ќе следи трета фаза, објавување јавен повик за проектирање, изградба и концесионирање на хидроелектраните „Чебрени“ и „Галиште“.

Реализацијата на двата проекта ќе значи енергетско зајакнување на Република Македонија, зголемување на уделот на обновливи извори на енергија и намалување на користењето на фосилни горива за производство на електрична енергија. Изградбата на двете хидроелектрани, покрај бројните енергетски придобивки ќе има огромни економски ефекти преку ангажирање на домашната градежна оператива, а ќе се обезбеди можност за наводнување и за поефикасна регулација на Црна Река.

ПРОДОЛЖУВААТ ЕКОЛОШКИТЕ ПРОЕКТИ ЗА РЕК „БИТОЛА“

Резултатите од реализација на овој проект, заедно со резултатите од проектот за модернизација и ревитализација на котлите во термоелектраната, кои ја намалија емисијата на азотни оксиди, се очекува да обезбедат целосно почитување на европската директива за намалување на речиси сите штетни влијанија врз животната средина што произлегуваат од процесот на производство на електрична енергија

ЕЛЕМ како сериозна компанија, покрај својата основна цел - континуирано производство на електрична енергија за тарифните потрошувачи во државата, голем дел од своите инвестиции ги насочува кон обезбедување неопходни услови за зачувување и унапредување на животната средина. Во таа насока е и изработката на физибилизацијата на РЕК „Битола“, која подразбира намалување на SOx честичките и прашина, во согласност со европската директива ИЕД 2010/75/EU (IED 2010/75/EU), но и намалување на влијанието на сите други штетни материји кои се резултат на процесот на производство на струја.

Студијата беше доверена на реномираната словенечка компанија за инженеринг и изградба на објекти „Рудис“ од Трбовље и се одвиваше во две фази. Првата фаза подразбираше изработка на компаративна анализа или проценка на техничката, економската и финансиската оправданост на проектот, односно требаше да даде одговор на прашањето која постапка за десулфуризација е најприфатлива - влажна, сува или полусува, и каков филтер за намалување на прашина е потребен, електро-

статски, вреќест или комбиниран. Втората фаза беше изработка на студија за онаа постапка која со компаративната анализа ќе покажа како најприфатлива. - Со оглед на фактот што како најисплатлива варијанта се докажа дека е влажната постапка за десулфуризација и намалување на прашина, реконструкција на постојните електро-статски филтри односно замена на вентилатори и канали за димни гасови, словенечката компанија изработи соодветна физибилизи студија токму за таков тип постапка, истакна помошник-директорот на Секторот за развој, инвестиции и проектирање, д-р Тони Паспаловски.

-Од студијата се гледа дека изборот за влажна постапка за десулфуризација се темели врз неколку директни показатели и тоа: највисока ефикасност и најниски оперативни трошоци, сигурно и константно снабдување на абсорбент (варовник) од домашно производство, потребен во процесот на работа, отпаден нус - производ кој безбедно може да се складира или продава, постојаност и стабилност на работниот процес, применливост и економичност во однос на другите постапки, - ни рече Паспаловски.

Реализацијата на овој значаен проект ќе се одвива во две фази, и тоа: прво ќе се започне со проектот за намалување на прашина, односно реконструкција на електро-статските филтри и замената на вентилаторите и каналите за димни гасови, што се проценува на приближна сума околу 20 милиони евра, за потоа да се започне со проектот за влажна десулфуризација што би значело изградба на постројка каде што по пат на влажна постапка ќе се врши отстранување на сулфур диоксидот. Според однапред проценетите параметри оваа фаза од проектот би чинела околу 118 милиони евра.

Резултатите од реализација на овој проект, заедно со резултатите од проектот за модернизација и ревитализација на котлите во термоелектраната, кои ја намалија емисијата на азотни оксиди, се очекува да обезбедат целосно почитување на европската директива за намалување на речиси сите штетни влијанија врз животната средина што произлегуваат од процесот на производство на електрична енергија, истакна на крајот Паспаловски.

J.K.

ОБЕЗБЕДЕНИ ДОЗВОЛИТЕ ЗА ГРАДБА ЗА СИСТЕМОТ ЗА ТОПЛИФИКАЦИЈА ВО БИТОЛА

Вкупниот износ на инвестицијата, во првата фаза на проектот, изнесува околу 47 милиони евра, од коишто 39 милиони евра ќе се обезбедат од германската КФВ банка, додека, пак, другите средства ќе ги обезбеди АД ЕЛЕМ од своето тековно работење. Се очекува оваа фаза на проектот целосно да се реализира во наредните две години

Основните проекти за транспортниот вреловод, за примарната и секундарната мрежа, потоа за локалните примопредавателни станици за неселените места, но и за потребите на оранжерии, како и проектот за вреловодната станица во РЕК „Битола“ се веќе готови. Сите проекти се изработени од фирмата „Енергосистем“ од Скопје, а влегуваат во рамките на генералниот проект на АД ЕЛЕМ за топлификација на општините Битола, Новаци и Могила односно обезбедување пареа од котлите на РЕК „Битола“. Доколку работите течат со предвидената динамика, во првиот квартал на 2017 година, се очекува да биде распишан и јавен повик за избор на изведувач на работите, додека, пак, во моментот во завршна фаза е постапката за избор на консултант којшто ќе треба да ја подготви техничката документација за избор на изведувач на изградбата на топлификацискиот систем, - истакна членот на Комисијата за реализација на проектот, Маргарита Стојанова.

Од надлежните државни органи добиени се сите одобренија за градба за терцијалната мрежа во градот Битола, преку која на системот, во првата фаза, ќе се приклучат 35. објекти од јавен карактер, како на пр: училишта, градинки, факултети, студентскиот и ученичкиот дом, општин-

ската зграда, но и други објекти, - ни рече Стојанова.

Во рамките на реализацијата на овој капитален проект, веќе е изведена реконструкција на турбините на два термоблока во РЕК „Битола“, зафат чијашто вкупна вредност е 4 милиони евра. Во текот на модернизацијата на РЕК Битола, во два термоблока, целосно е овозможено регулираното одземање на пареата со вградување обвојници на новите преструјни цевководи меѓу цилиндриците за среден и за низок притисок. Со воведувањето на топлинската енергија за греење во голем дел од Пелагонискиот Регион, значително ќе се намали потрошувачката на електрична енергија за греење и ќе се зголеми сигурноста и константноста на дистрибу-

тивната мрежа во Битола и околината. Исто така, значително ќе се намали употребата на нафта и огревно дрво во домаќинствата, што дополнително ќе ја редуцира емисијата на штетни гасови што се резултат од процесот на согорувањето, а со тоа во голема мера ќе се зголеми заштитата на животната средина и екологијата во регионот.

Вкупниот износ на инвестицијата за првата фаза изнесува околу 47 милиони евра, од коишто 39 милиони евра ќе се обезбедат од германската КФВ банка, додека, пак, другите средства ќе ги обезбеди АД ЕЛЕМ од своето тековно работење. Според Стојанова, се очекува оваа фаза од проектот да биде целосно реализирана во наредните две до три години години.

J.K.

ТЕЧЕ ИСПОРАКАТА НА ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА ОД ЕЛЕМ — „ЕНЕРГЕТИКА“

Подружницата „Енергетика“ на АД ЕЛЕМ започна со производство, дистрибуција и снабдување со топлинска енергија на своите корисници, десет дена пред официјалниот почеток на грејната сезона. Греењето почна порано, поради падот на надворешните температури особено во утринските и вечерните часови. И Регулаторната комисија за енергетика потврди дека веќе се создадени услови за почеток на

грејната сезона за тарифните потрошувачи приклучени на овој капацитет. Изминатиот период стручни екипи вршеа ладни проби на системот со цел да се отстранат евентуалните недостатоци и да се обезбеди сигурно и квалитетно снабдување со топлинска енергија на постојните корисници. Услугите на ЕЛЕМ-„Енергетика“ ги користат 3.514 домаќинства, 17. воспитно-образовни институции (основни и средни училишта и

детски градинки) и 75. деловни субјекти во скопските населби Железара, Автокоманда, Триангла, Маџари и Хиподром. Со почетокот на грејната сезона, потрошувачите, сите потребни информации ќе може да ги добијат во канцеларијата за односи со јавност, лоцирана во управната зграда на ЕЛЕМ- „Енергетика“, а за дефекти или рекламации, може да се јават на 3104 -816 и 3104 -872.

ОДБЕЛЕЖАН ДЕНОТ НА РУДАРИТЕ

Традиционално, и оваа година во рудникот „Суводол“ на РЕК „Битола“, пригодно и достоинствено беше одбележан 28 Август Денот на рударите. Свеченоста на рударите, која се поклопува со големиот христијански празник „Успение на пресвета Богородица“, со своето присуство ја зголеми и комплетниот раководен тим на РЕК „Битола“, како и членови на Управниот одбор на АД ЕЛЕМ, предводени од поранешниот генерален директор Дејан Бошковски.

Во своето обраќање пред рударите, директорот на РЕК „Битола“ Јовко Крстевски, го истакна значењето на нивната работа за остварување на крајните резултати и на комбинатот и на компанијата, ставајќи акцент на сложеноста и одговорноста на нивната задача, во услови кога рудникот „Суводол“ е на крај на својата експлоатација, а снабдувањето со јаглен во наредниот период ќе биде главно од површинскиот

коп „Брод – Гнеотино“ и од подинската јагленова серија.

Директорот на рудниците во РЕК „Битола“, Зоран Богдановски, се осврна најмногу на производствените резултати постигнати меѓу двата празници, прогласувајќи ги притоа и најдобрите рудари, кои со своето залагање и посветеност во работата ја одбележаа изминатата година.

Во освоето обраќање пред присутните, поранешниот генерален директор на АД ЕЛЕМ, Дејан Бошковски, меѓу другото, се осврна и на инвестициите кои компанијата континуирано ги вложува за зајакнување на капацитетите на рудниците, како и за безбедноста на рударите. Тој нагласи дека за две години, РЕК „Битола“ ќе може со своја работна сила и со своја механизација, без ангажирање на други компании, самостојно да го ископува потребното гориво за термоелектраните.

- Капиталната инвестиција, вредна над 65 милиони евра, за која внимателно и со

сета потребна технолошко – економска анализа, ЕЛЕМ се подготвува во иминатите две години, веќе е во тек. Во зависност од видот на опремата и нејзината намена, екипирањето се очекува да започне на почетокот на наредната година, - истакна Бошковски.

Паралелно со ова, нагласи Бошковски, во изминатиот период презедовме серија теренски истражни постапки за резервите на јаглен во околината на РЕК „Битола“, кај „Брод – Гнеотино“, а во тек се и подготвителни активности за отворање на јагленивите лежишта во Живојно и во Мариово, за каде што веќе се изработува главен рударски проект за лежиштето во Живојно и негова ревизија, односно физибилити студија за начините на транспорт на јагленот од лежиштето во Мариово до РЕК „Битола“.

На пригоден начин Денот на македонските рудари беше одбележан и во рудникот на РЕК „Осломеј“.

J.K.

ИДНИНАТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА КАДЕ СЕ СРЕЌАВААТ МАКЕДОНИЈА И ЕУ

„Иднината на енергетиката – каде се среќаваат Македонија и ЕУ“, беше насловот на конференцијата што се одржа во ЕУ Инфо-центарот во Скопје, во организација на НВО „Аналитика“, со партнерите „Еко-свест“ и „Фронт 21/42“. Настанот беше дискусионен панел каде се презентираа регионалните патокази за развојот на енергетските сектори на Југоисточна Европа, и тоа на следниве земји: Македонија, Б и Х, Србија, Црна Гора, Косово, Албанија и Хрватска, со фокус на Македонија.

Целите на овој проект, меѓу другото, е создавање алтернативна политика за одржлива енергија за ЈИЕ преку креирање енергетски модели и сценарија, подигнување на свеста за влијанијата на тековните енергетски политики во споредба со алтернативните. Во тој план за развој на енергетскиот сектор и на домашната економијата остануваат гасификацијата, изградбата на мали хидроцентрали, либерализација на пазарот на струја, зголе-

мување на искористеноста на обновливите извори на енергија, како и изградба на хидроелектраните на Црна Река, „Чебрин“ и „Галиште“.

За подобрување на економијата и намалување на производствените трошоци, потребен е стабилен енергетски сектор и зголемување на искористеноста на обновливите извори на енергија за добивање на електрична енергија.

Сите овие проекти ќе го зголемат домашното производство на струја.

Говорници на панел-дискусијата беа претставници на македонските и на меѓународните институции, меѓу кои: директорот на Агенцијата за енергетика Александар Дуковски, претставникот од МАНУ, Александар Дединец и претставници на ЕУ делегацијата во Скопје. Говорниците иницираа теми за енергетската иднина на Македонија и на Европската Унија со цел да се поттикне дијалог меѓу владините институции, граѓанското општество и деловниот сектор.

К.Л.

АД ЕЛЕМ УЧЕСНИК НА ГЕНЕРАЛНОТО ГОДИШНО СОБРАНИЕ НА ЕВРОПСКИТЕ ТЕЛА ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈА

Како полноправна членка на ЦЕН (CEN) и ЦЕНЕЛЕЦ (CENELEC) - европски тела за стандардизација, а врз основа на досегашните постигнувања на полето на стандардизацијата, Институтот за стандардизација на РМ имаше можност во периодот од 7 до 8 јуни, 2016 г. да го организира XII Генерално годишно собрание на ЦЕН (CEN) и ЦЕНЕЛЕЦ (CENELEC) што се одржа во хотелот „Александар Палас“ во Скопје.

На настанот присуствуваа околу 60 земји-учеснички и преку 250 претставници на земјите членки на ЦЕН (CEN) и ЦЕНЕЛЕЦ (CENELEC). Меѓу учесниците и гостите на Генералното годишно собрание беа и директори и еминентни претставници од најголемите европски компании. Ова е настан од исклучителна важност како за Институтот така и за градот Скопје и за Република Македонија.

Во организацијата на овој настан

ИСРМ предвиде можност македонските компании и стопански субјекти, како и високообразовните институции од државата, да ги претстават своите компании, производи, услуги и институции пред ваков европски аудиториум. Со свој штанд на саемот беше присутна и нашата компанија, пришто преку 3Д визуелизација, ЕЛЕМ ги претстави развојните енергетски проекти во Македонија пред посетителите и бизнис-партнерите.

АД ЕЛЕМ ДОМАКИН НА МЕЃУНАРОДНА РАБОТИЛНИЦА

РАЗМЕНА НА ИСКУСТВА И ЗНАЕЊА ОД НУКЛЕАРНАТА ЕНЕРГЕТИКА

Изминатиот период, во АД ЕЛЕМ во Скопје, се одржа меѓународна работилница за регионална и прекугранична соработка во енергетиката и нуклеарната енергија. Работилницата се одржа под покровителство на Меѓународната агенција за атомска енергија (МААЕ). Во оваа работилница учествуваа претставници од кабинетот на вице-премиерот за финансии, од Министерството за економија, од Агенцијата за енергетика, од МЕПСО, од Факултетот за електротехника и информатички технологии, како и голем број стручни лица од ЕЛЕМ. На дводневната работилница, организирана од АД ЕЛЕМ, а под покровителство на Меѓународната агенција за атомска енергија (МААЕ), и во соработка со советникот на Владата за енергетика, Никола Попов, кој е еден од нашите најдобри експерти за атомска енергија, своите искуства од оваа област ги пренесоа две експертки од МААЕ, од Финска и од Шпанија.

Финансирањето на големите проекти во енергетиката, а посебно во нуклеарната енергетика, бара големи познавања, вклучувајќи и воспоставување соодветна правна рамка, инволвирање на голем

број заинтересирани страни, локациски истражувања од областа на заштитата на животната средина, едукација на кадри и сл. Учесниците на оваа меѓународна работилница споделија искуства, знаења и идеи од областа на енергетиката, а посебно од нуклеарната енергетика.

- Македонија нема нуклеарна енергетска програма и сè уште нема донесено одлука дали ќе отпочне со нуклеарна програма во сопствени или регионални проекти, но, Владата во континуитет ги следи меѓународните трендови и случувања во оваа област, а посебно е заинтересирана за регионалните трендови и за соработка со соседните земји на ова поле, - истакна професорот Никола Попов, во воведното обраќање пред присутните.

Регионалната соработка е неопходна. Работилниците се поддршка за реализација на активностите на земјите од регионот, за надминување на различните предизвици како финансиски така и инфраструктурните, но и стручни аспекти. Тие се одржуваат во рамки на проектот што Меѓународната агенција за атомска енергија ѝ го одобри на Македонија, поточно на АД ЕЛЕМ. Многу

земји, особено земјите во развој, размислуваат за потенцијална имплементација на нуклеарната енергија, бидејќи таа нуди соодветни предности поврзани со енергетската безбедност, со енергетската ефикасност, заштитата на околина и многу други придобивки. Во регионот има земји кои веќе имаат нуклеарни центри како што се Бугарија, Словенија, Романија, Унгарија, како и земји кои се подготвуваат да ги прошират своите нуклеарни капацитети.

Работната група во АД ЕЛЕМ, при Секторот за развој и инвестиции, е во тек со сите најнови стандарди и прописи објавени од страна на МААЕ. Тие се во постојан контакт со земјите што се во почетна инфраструктурна фаза, со земјите кои веќе поминале низ оваа фаза, и систематски ги согледуваат нивните искуства, предности и недостатоци, низ кои тие поминуваат. Меѓународните работилници се од огромно значење за работната група на ЕЛЕМ, бидејќи се воспоставија контакти со експерти од целиот регион и беа споделени многу искуства и идеи од областа на нуклеарната енергетика.

К.Л.

ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО ПОРИБЕНО СО МЛАДИ ЈАГУЛИ

АД ЕЛЕМ во соработка со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство изврши порибување на Охридско Езеро со подмладок од јагули. Охридското Езеро годинава е порибено со околу 2.800 килограми или околу 90.000 парчиња млада јагула. Порибувањето се изврши три пати, и тоа - во јули, во октомври и во ноември.

Порибувањето се изврши на седум локации, во Радожда, Калишта и Сатеска во Струга, во близина на градското крајбрежје, во охридскиот дел кај одморалиштето „Андон Дуков“ и во близина на „Свети Јован“ - Канео, места кои се најпогодни според експертите, за опстанок на младите јагули поради густата вегетација и храната што се наоѓа таму.

Директорот на подружницата ХЕС „Црн Дрим“, Тони Маркоски, посочи дека компанијата ја продолжува традицијата со порибување на Охридското Езеро со подмладок од јагула, поради попречувањето на патот за природен мрест на јагулата со изградба на електраните.

Од 1965 година, со изградбата на хидроцентралите „Глобочица“ и „Шпилје“ на реката Црн Дрим, физички беше прекинат природниот пат на јагулата која се мрести во Саргаското Море. Порибувањето со јагула на Охридското Езеро е единствениот начин да се зачува видот поради зачудувачката особина на европските јагули да се мрестат само во солена вода, од 500 до 4000 метри длабочина, и тоа на едно един-

ствено место, во Саргасовото Море, југозападно од Азорските острови во Атланскиот Океан. Кога ќе достигнат стадиум на ларва го почнуваат својот пат носени од морските струи од Саргаското Море кон слатките континентални води. Во стадиум на ларви се собираат и се пренесуваат во затворените мрестилишта. Таму ја достигнуваат големина која е доволно оптимална за да преживеат во отворени слатки води.

- АД ЕЛЕМ продолжува, традиционално да го порибува Охридското Езеро со подмладок од јагула. Обврската почна во далечната 1965 година кога е изградена електраната „Глобочица“. Патот по кој треба да се врати јагулата од Јадранско Море преку реката Црн Дрим во Охридско Езеро, со изградбата на „Шпилје“ е прекинат и подмладокот што доаѓал во електраната се собирал и се фрлал во водите на езерото, - појасни Маркоски. Пет години немаше порибување со јагула иако ЕЛЕМ постојано одвојуваше средства и објавуваше тендери, кои за жал беа неуспешни.

- Минатата година се надмина овој проблем, склучивме договор со компа-

нијата „Преспа Стар“, која и порано вршеше порибување, и во тек на оваа година се реализираше договорот под надзор на републички инспектор за рибарство. Автохтоноста на подмладокот и здравствената состојба беше потврдена од Институтот за сточарство на Р.Македонија.

Претставникот од подрачната единица на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, Зекир Положани, истакна дека вршат контроли и водат сметка за квалитетот и квантитетот на младите единки што треба да се фрлат во езерото.

- Водиме сметка и вршиме контроли врз квалитетот и квантитетот на рибниот фонд и младите единки што треба да се фрлат во овој еко-систем. Јагула има и постојат идеални услови таа да се развива во Охридското Езеро, - истакна Положани.

Следното порибување се предвидува за две години, со што ќе се продолжи праксата од минатото, кога на две години езерото се порибувало со околу 100.000 парчиња подмладок од јагула.

К.Л.

НАБАВЕНИ ДВЕ НАМЕНСКИ ВОЗИЛА ЗА РЕК „БИТОЛА“

Капацитетот на Службата за техничка сигурност во РЕК „Битола“ значително е зајакнат со набавката на две нови наменски теренски возила. Станува збор за амбулантно возило марка „Пежо“ со погон на две оски и на сите четири тркала и теренско противпожарно возило марка „Ивеко“ со погон на сите оски. Амбулантното возило, наменето за укажување итна медицинска помош и брз пренос на пациенти до најблиската медицинска установа, покрај стандардната опрема, поседува и систем за оксигенотерапија, живин сфигмоманометар, кардиолошки стетоскоп, мултифункционален апарат за мерење шеќер, триглицериди и холестерол, ЕКГ со 12 електроди, дефибрилатор, џебен отоскоп, систем за аспирација, имобилизатори за екстремни-

тети и шанцова кравата, потоа специјална носилка за евакуација на водени и суви површини и транспорт од воздух и сет на останата најсовремена медицинска опрема.

Ова возило, според раководителот на СТС, Зоран Михајловски, многу ќе придонесе за сигурноста на вработените, укажување итна медицинска помош при евентуални повреди, но и брз и безбеден транспорт до најблиската медицинска установа, со оглед на фактот што конфигурацијата на теренот на кој се протега комбинатот е сложена и на одредени делови тешко пристапна.

Противпожарното возило пак, покрај стандардната опрема, располага со резер-

воар за техничка вода со волумен од 7 до 10 кубни метри, противпожарна двостепенa пумпа за вода, противпожарен топ, додатен резервоар за пенило, систем за дозирање пена, рефлектори за осветлување на теренот и друга современа противпожарна опрема. Возилото е оспособено да совладува голема стрмина, со што според Михајловски ќе биде оперативнo на речиси сите позиции во РЕК „Битола“, каде ќе се укаже потреба од интервенција. И двете возила се оперативни и се на располагање на Службата за техничка сигурност во РЕК „Битола“.

Ј.К.

АД ЕЛЕМ СЕ ВКЛУЧИ ВО ХУМАНИТАРНАТА АКЦИЈА ЗА РАСЧИСТУВАЊЕ НА ШТЕТИТЕ ПРЕДИЗВИКАНИ ОД СИЛНОТО НЕВРЕМЕ ШТО ГО ЗАФАТИ СКОПЈЕ И РЕГИОНОТ

Над 110. доброволци, вработени во подружниците на компанијата, беа испратени во погодените подрачја да помогнат во расчистување на штетите предизвикани

од силното невреме што го зафати регионот на Стајковци и околните села. Со соодветна опрема, тие беа ставени на располагање на подрачните координативни тела.

АД ЕЛЕМ изрази длабоко сочувство до семејствата на настраданите. Искрено жалиме за загубите направени од природната катастрофа што се случи на под-

рачјето на градот Скопје на 6 август 2016 година. Како свој придонес во санирањето на штетите настанати од поплавите во критичните подрачја, компанијата донираше над 20.000 литри пакувана вода, медицински средства, средства за хигиена, средства за чистење и дезинфекција, како и бебешки пелени.

Следејќи ги своите определби за општествена одговорност, АД ЕЛЕМ своите донации ги дистрибуираше до организацијата на Црвениот крст на град Скопје во согласност со конкретните потреби на населението од погодените подрачја.

К.Л.

КОНКУРС ЗА ЦРТЕЖ И СТРИП НА ТЕМА „РОДОВА И МАЈЧИНСКА ЕКОНОМСКА НЕЕДНАКВОСТ“

ПРВА НАГРАДА ЗА НАШИОТ КОЛЕГА ПЕТАР ЈАНКОВ

Институтот за економски истражувања и политики „Фајнанс тинк“ (Finance Think), Скопје, во рамките на проектот: „Знаење за анализа и застапување за еднакви плаќања на жените и мајките во Македонија“, а поддржан од Централно европската иницијатива – КЕП Австрија, неодамна распиша конкурс за цртеж и стрип на тема „Родова и мајчинска економска нееднаквост“. На-

шиот колега, карикатурист Петар Јанков, вработен во ХЕС „Треска“ учествуваше на конкурсот и освои прва награда. Наградата му беше врачена на тркалезна маса, во присуство на голем број успешни жени кога тие дискутираа за

„Жените на пазарот на трудот - стереотипи и предизвици“. На дискусијата зборуваа неколку истакнати активистки, а заклучокот беше дека жените „преовладуваат“ само во две професии: службеници и стручњаци или научници. Суштински заклучок е дека вклучувањето на жените на сите нивоа во компаниите ги води кон поголем успех на пазарот, без оглед дали користат мешани

тимови (во кои има и мажи и жени) кои се покажале како попродуктивни, или пак некои компании ги вклучуваат само жените при менторирање на нововработени и ги поставуваат на високи менаџерски позиции. По завршувањето на дискусијата беа доделени првите три награди за конкурсот за цртеж и стрип“.

МЕЃУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ ВО ВИНИЦА

ПЕТ ДЕНА САТИРА, ХУМОР И ВТОРА НАГРАДА ЗА НАШИОТ КАРИКАТУРИСТ ПЕТАР ЈАНКОВ

Над 200. учесници од повеќе од 40. држави во светот, беа дел од овогодишното издание на фестивалот на хумор и сатира „Ин Виница Веритас“. На фестивалот му претходеше конкурс за најдобра карикатура, на која учествуваа 176. автори со над 400. карикатури. „Ин Виница Веритас“ е фестивал кој за кратко време успеа да се наметне, не само кај домашните, туку и кај меѓународните автори. Фестивалот постои од 1991 година, но по само две години постоење тој бил ставен во мирување. Повторно е возобновен во 2009 и оттогаш досега е место кое ги обединува сите љубители на хуморот и сатирата.

Традиционално, како и секоја година, и овојпат, дел од фестивалот беше – изложба на карикатури, промоција на алманах на афоризми, работилница за карикатури и театарски претстави. На конкурсот на тема „Пуст остров“ нашиот колега карикатурист Петар Јанков, освои втора награда.

К.Л.

КРВОДАРИТЕЛСКА АКЦИЈА ВО АД ЕЛЕМ

ХУМАНОСТ НА ДЕЛО

АД „Електрани на Македонија“ во соработка со општинската организација на Црвениот крст- Скопје и Институтот за трансфузиона медицина, организираше крводарителска акција.

Хуманата акција се одржа на 4.11.2016 од 9.30 до 14. часот во Дирекцијата на АД ЕЛЕМ. Нашите вработени уште еднаш ја покажаа својата хуманост и солидарност преку дарување крв, бидејќи крвта спасува многу човечки животи.

Нашiot колега, Александар Колевски, иницијатор на крводарителската акција, информираше дека беа собрани 36. крвни единици и дека до 14.30 часот, крв даруваа 36. крводарители, а беа пријавени над 60. вработени од нашата компанија.

„Акцијата е успешна, задоволни сме од одзивот на крводарителите“, - изјавија од Институтот за трансфузиона медицина. Апелираме до сите граѓани да станат дел од семејството на крводарители, а оние кои се веќе дел од ова наше семејство, да продолжат со крводарувањето, бидејќи дарувањето крв нема апсолутно никаква штета за организмот на здрав човек, а од друга страна, пак, може да спаси илјадници животи, додадоа од Институтот.

Крводарителската акција се организира првпат во Дирекцијата на АД ЕЛЕМ, и како за првпат даде солидни резултати. Искрено се надеваме дека ќе прерасне во традиција и препознатливост. Општинската организација на Црвениот крст обезбеди благодарници и за нашата компанија и за нашиот генерален директор, д-р Христијан Мицкоски, за успешно реализираната крводарителска акција.

К.Л.

РЕКУЛТИВАЦИЈА

ЕСЕНСКО ПОШУМУВАЊЕ ВО РЕК „БИТОЛА“

Од почетокот на ноември во РЕК „Битола“ интензивно се одвива есенското пошумување на терените во околината на Комбинатот со едногодишни багремови садници од сопствено производство. Тоа е една од основните мерки за заштита на животната средина во РЕК „Битола“ поточно се рекултивира теренот опфатен со рударските активности, а оваа постапка се применува уште откако започнал со работа самиот Комбинат. -Рекултивацијата, меѓу другото, подразбира заздравување и враќање на земјиштето во првобитна состојба и негово повторно оспособување за одгледување и производство на земјоделски култури. Токму затоа на пошумувањето во РЕК „Битола“ се обрнува посебно внимание, и таа постапка редовно, секоја година, во периодот од март до април и од ноември до декември се одвива на завршните косини на површина од 20 хектари со засадување на околу 30.000 садници, истакна помошник директорот на Секторот за развој инвестиции и проектирање, - д-р Тони Паспаловски.

По правило рекултивацијата се одвива во две насоки, односно една која опфаќа дефинирање на завршни косини и локации за пошумување и е во надлежност на рударската подготовка, и другата која подразбира изработка на оперативен план

и реализација на пошумувањето и е во надлежност на Секторот за инвестиции, развој и проектирање, со активно вклучување на сите вработени во Комбинатот.

- Дека не се работи само за моментално наметната кампања, туку за мошне амбициозна и осмислена програма, зборува и фактот што од минатата година повторно е

активиран сопствениот расадник за багремови садници што обезбедува континуирано производство на расад за годишните пошумувања, - ни рече Паспаловски.

Од почетокот на работа на РЕК „Битола“ па се досега, засадени се преку 500.000 разни видови садници на терените околу Комбинатот.

Ј.К.

ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ

СО ПОДДРШКА НА АД ЕЛЕМ РАКОМЕТНОТО ИГРАЛИШТЕ ВО СТРУГА ДОБИ НОВИ ТРИБИНИ

Отвореното ракометно игралиште кај „Женска плажа“ во Струга доби нова трибина, со придружни простории како соблекувални и посебни простории за спортски делегати и судии. Наскоро ќе биде обновен и самиот терен со специјална подлога, со цел игралиштето да ги исполни предвидените меѓународни стандарди за одржување официјални спортски натпревари, каков што е Меѓународниот ракометен турнир со традиција од 44. години.

Проектот за осовременување на игралиштето за ракомет е реализиран како приоритетен, како повеќегодишно барање на самите жители на градот. Инвестицијата вредна 15,3 милиони денари овозможува вкупен капацитет на трибините од 1.500

гледачи и простор под трибините за севкупните потреби на спортистите. Проектот беше реализиран во рок од десет месеци.

Се планира за следниот турнир на игралиштето да се постави и специјална „гер-

флор“ подлога на самиот терен, каква што предвидуваат меѓународните стандарди што ги условува Европската ракометна федерација.

К.Л.

ЗАПОЧНА ИЗГРАДБАТА НА ШЕСТОСЕДАТА ЖИЧАРНИЦА НА ПОПОВА ШАПКА

Се гради шестоседа жичарница во Македонија, најмодерна на овие простори, во согласност со современите светски стандарди и норми. Широките падини на најстариот ски - центар на Балканот, повторно ќе бидат рај за скијачите.

Во врска со градежните активности досега е монтирана крајната станица на жичарницата и поставени се седум, од вкупно единаесет столба. Исто така, е поставена и монтирана дел од електроопремата на горната, крајна станица. Во зависност од временските услови ќе продолжат градежните

работи коишто во овој период, воглавно, ќе се изведуваат на почетната станица, гаражниот простор и останатите столбови, сè до целосно завршување на жичарницата.

Должината на трасата изнесува 1420 метри, а првичниот капацитет на жичарницата ќе биде за 2.400 скијачи за еден час. Со проектот е предвидено по должината на жичарницата да се изведат три скијачки патеки со должина од 5.000 метри, а во престојниот период сите активности за натамошен развој на зимско – рекреативниот центар ќе се одвиваат во согласност со изготвениот

мастер-план за модернизација на Попова Шапка. Во моментот, се работи на ревидирање на проектот за измени во тек на градба, заради непланираните и непредвидливи пречки кои се појавија во почетокот на градба на почетната, долна станица. Со оглед на напорот кој се вложува од сите страни вклучени во овој проект – инвеститорот, изведувачот, надзорот и ревизијата, очекуваме дека овие пречки ќе бидат надминати, по што ќе продолжат неопходните активности за целосно завршување на шестоседата жичарница на Попова Шапка.

ЕЛЕМ-ТУРС СЕ ПРЕТСТАВИ НА МЕЃУНАРОДНИОТ САЕМ ЗА ТУРИЗАМ ВО РИМИНИ

ЕЛЕМ-ТУРС, ДООЕЛ Скопје за првпат учествуваше на Меѓународниот саем за туризам во Римини, Италија, кој се одржа од 13. до 15. октомври 2016 г. Туристичката понуда на ЕЛЕМ-ТУРС беше претставена на заеднички штанд со Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот на Република Македонија.

Делегацијата од ЕЛЕМ-ТУРС, Скопје, предводена од управителката Јованка Стојанова, оствари бројни состаноци и средби на кои беше презентирана туристичката понуда на Друштвото и беа испитани можностите за идна соработка со посебен осврт на можностите за соработка со дестинациите од регионот заради организирање на т.н. кружни тури. Претставувањето на туристичките капацитети со кои располага Друштвото се реализираше преку прилагодена туристичка понуда за недопрената природа и култура на нашата земја, и можностите за алтернативни форми на туризмот.

На Саемот ТТГ Инконтри (TTG Incontri) својата програма ја претставија над 130 туристички агенции, учествуваа над 63.000 професионалци од областа на туризмот, влезни и излезни тур-оператори, а беа одржани над 300 тренинг-конференции и семинари. Учествуваа голем

број истражувачки институти, авиокомпанији, национални и природни паркови, хотелски брендови, компании за промоција и маркетинг, интегрирани комуникации, банки, финансиски и осигурителни компании во туризмот и туристичката индустрија.

„Учеството на Република Македонија на Саемот за туризам во Римини, Италија, претставува значаен придонес како за туризмот, така и за целокупната економија на земјата. Ова е можност поголемиот дел од учесниците на Саемот да се запознаат со туристичката понуда на Македонија којашто нуди нешто сосема поразлично од другите земји, она што тие го немаат“, — изјави г. Шамбевски.

Од 20 до 21 октомври годинава претставници од ЕЛЕМ ТУРС поточно од подружниците „Молика“ и „Ливадиште“ учествуваа на Меѓународниот саем „Винтер ивентс & Спа тревел маркет“ (Winter Events & Spa Travel Market) што се одржа во Белград, Република Србија.

За време на Саемот, тимот од ЕЛЕМ ТУРС, имаше можност да реализира работни средби со претставници на туристички агенции и тур-оператори од Република Србија, Унгарија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Словенија, Црна Гора и Русија.

К.Л.

НАГРАДА ЗА ЕЛЕМ ТУРС ПО ПОВОД СВЕТСКИОТ ДЕН НА ТУРИЗМОТ

ХОТЕЛ „МОЛИКА“ – НАЈУСПЕШЕН ХОТЕЛ ВО ПЛАНИНСКИ ПРЕДЕЛИ

Хотелот „Молика“ е избран за најуспешен хотел во планински предели. „Молика“ од Министерството за економија доби награда по повод Светскиот ден на туризмот, 27

Септември, што годинава се одбележа под мотото „Туризам за сите: лица со хендикеп, стари лица, и семејства кои патуваат со мали деца“.

Наградата ја подигна Јованка Стојанова, управителката на ЕЛЕМ ТУРС, ДООЕЛ, Скопје, Друштво кое стопанисува со хотелот „Молика“.

Овие признанија, Министерството за економија ги доделува традиционално на празникот на туристичките работници.

Годинава признанија добија 50. најуспешни претставници од туристичкиот сектор. Изборот беше направен врз основа на предлози на туристичките здруженија и комори, имајќи ги предвид и извештаите од Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот, во делот на доделени субвенции за организиран туристич-

ки промет, како и активностите на комисиите кои работат на категоризација на хотели, ресторани и лиценцирање туристички агенции.

К.Л.

ПО 4 ГОДИНИ АВТОКАМПОТ „ЛИВАДИШТЕ“ ГО ВРАЌА СТАРИОТ СЈАЈ

Лоциран во срцето на Охридско-Струшката Долина, на самиот брег на Охридското Езеро, автокампот „Ливадиште“ претставува несокојдневна туристичка атракција, опкружена со прекрасни планински предели што изгледаат како да се потопени во езерската широчина. Ливадишта е вистински-избор за авантуристи, за трејлер –ентузијаста, но и за пријатен одмор и релаксација. Пространата плажа од 1,5 километар, местоположбата и идеалниот спој на шумските предели и езерото, го пра-

ват ова место единствено на крајбрежната ривиера. Автокампот „Ливадиште“ има комплетно обезбедена инфраструктура според сите стандарди за трајлери, за приколки и за шатори, за бунгалови, исто така, опремени студија со сопствен тоалет, мини кујна, фрижидер и своја тераса што гарантираат комплетна интимност и уживање на само десетина метри од плажата и езерото. Сите овие содржини како и богатата музичка и забавна програма, ова лето привлекоа над 10.000 љубители на овој вид туризам.

За наредните години е најавено комплетно осовременување на автокампот „Ливадиште“.

Овој камп во минатото бил рангиран како еден од најсредените и најубави кампови во поранешна Југославија, но и на подрачјето на Балканскиот Полуостров. Визијата на ЕЛЕМ-ТУРС е повторно автокампот да прерасне во центар кој ќе привлекува кампери од соседните региони, но и пошироко.

ЗИМСКИ АРАНЖМАНИ

СКИ – ЦЕНТАР „ПОПОВА ШАПКА“ – ХОТЕЛ „ПОПОВА ШАПКА“ И ХОТЕЛ „СЛАВИЈА“

Ски – центарот „Попова Шапка“, со капацитет од 3.500 скијачи на час, со вкупна површина од 57,7 хектари, со должина на стандардните ски – патеки и ски-патеки за слободно скијање од 17.2 километри, е главната дестинација за скијање и сноу-

бординг. Вистинско одредиште за сите кои сакаат да уживаат во зимските спортови. Двете жичарници, шесте ски-лифта, трите уредени ски -патеки според ФИС, патеката за супер – ги (Super-G) - Церпашина, за велослалом и патеката за слалом, гарантираат

задоволување на сечиј вкус за авантура. За љубителите на нокното скијање, центарот располага со професионално осветлени патеки за нокно скијање.

Хотелите „Попова Шапка“ и „Славија“ се лоцирани во близина на ски-патеки.

Период		септември октомври ноември декември (1-14)	декември (15-31) јануари февруари март (01-15)	март(16-31) април мај	јуни јули август
Ноќевање со појадок	BB 1/2	980,00	1240,00	860,00	800,00
Полупансион	HB 1/2	1100,00	1520,00	980,00	910,00
Полн пансион	FB 1/2	1330,00	1760,00	1170,00	1110,00

Цената се однесува за едно лице на ден., Повеќе информации на : www.popova-sapka.mk, тел. 044/ 330 464, 070 224 832.

СКИ – ЦЕНТАР „КОПАНКИ“ – ХОТЕЛ „МОЛИКА“

Ски – центарот „Копанки“ на површина од од 5.36 хектари нуди ски - патеки во должина од 1.3 километри, со вкупен капацитет од 1.133 скијачи на час. Исто така, туристичкиот капацитет нуди и алпинистички искачувања до врвовите на планината Баба, сноубординг, тури со велосипед

по планинските патеки, прошетки со водич низ прекрасната и недопрената природа, историските патеки и локации, потоа еко-екскурзии низ Националниот парк „Пелистер“, посета на познатите глацијални езера Пелистерски Очи, како и посета на градот Битола.

Хотелот „Молика“ располага со капацитет од 110 кревети, лоциран е на 1420 метри надморска височина, на само 17 километри оддалеченост од Битола. Опкружен со единствената моликова шума, хотелот нуди поглед кон пределите во околината, кој го одзема здивот.

Период		септември октомври ноември	декември јануари февруари	март април	мај јуни	јули август
Ноќевање со појадок	BB1/2	1050,00	1100,00	860,00	1050,00	1170,00
Полупансион	HB1/2	1280,00	1470,00	1050,00	1290,00	1410,00
Полн пансион	FB1/2	1530,00	1840,00	1410,00	1530,00	1660,00
Доплата 1/1 & Апп.		130,00	180,00	130,00	130,00	180,00

Цената се однесува за едно лице на ден. Повеќе информации на : www.hotelmolika.com.mk, hmolika@t-home.mk тел. 047/229 406; 075 495 725.

ПЛАНИНСКА КУЌА „МАВРОВИ АНОВИ“

Планинската куќа „Маврови Анови“ располага со два двособни апартмани со по 4. легла, 14. трокреветни соби, 2. еднокреветни соби, заедничка кујна, перална и бесплатен паркинг-простор.

Тип на соба	септември до април	мај, јуни	јули, август
Гарсонiera	1100,00	900,00	1000,00
Апартман	1300,00	1000,00	1200,00

Цената се однесува за понудениот тип соба на ден., Повеќе информации на : www.elemturs.mk, 02/3248 832, 076 363 511.

- Цените во туристички капацитети на Пелистер и Попова Шапка не се однесуваат за новогодишните и за божиќните празници, освен за планинската куќа „Маврови Анови“ –

- кадешто важат редовните цени и за овие празници.
- Дополнителен попуст за индивидуален престој над 3 дена и за групни посети.

- 30% попуст на наведените цени и можност за плаќање на рати за вработените на АД ЕЛЕМ и за синдикалните организации на МЕПСО и ЕВН.

*Ви посакуваме среќна и усьешина Нова година
и пријатни божиќни празници!*

*We wish you Merry Christmas and every
happiness and success in the New Year!*

